

Jack Goverts.

't Bieteutje

Tweemaandelijks tijdschrift van
NATUURWERK GROEP MARKVALLEI

Jaargang 16 nr 3 . juli - augustus - september

Reservatenwerking Halsche - Beemden

*Afgiftekantoor : 2320 Hoogstraten
V.U. Wim Verschraegen, Minderhoutsestraat 125, 2322 Minderhout*

Colofon

't Bieteutje is het kwartaalblad van de NATUURWERKGROEP MARKVALLEI.

Deze werkgroep vormt de koepel van :

- * NATUURRESERVATEN VZW afdeling RIJKEVORSEL-HOOGSTRATEN
- * WIELEWAAL VZW afdeling MARKVALLEI
- * J.N.M. VZW afdeling MARKVALLEI
- * V.M.P.A. VZW afdeling HOOGSTRATEN
- * V.M.P.A. VZW afdeling 'DE KLAMPER' RIJKEVORSEL

Natuurwerkgroep Markvallei

coördinator : Jef Leestmans, 's Boschstraat 17, 2320 HOOGSTRATEN, 03/314.60.14

Natuurreservaten VZW afdeling Rijkervorsel-Hoogstraten

voorzitter : Wim Verschraegen, Minderhoutsestraat 125, 2322 MINDERHOUT, 03/314.67.25

Wielewaal VZW afdeling Markvallei

voorzitter : Marcel Adriaensen, Venneweg 2, 2321 MEER, 03/315.90.40

J.N.M. VZW afdeling Markvallei

voorzitter : Stijn Leestmans, 's Boschstraat 17, 2320 HOOGSTRATEN, 03/314.60.14

V.M.P.A. VZW afdeling Hoogstraten

voorzitter : Tom Verschraegen, Minderhoutsestraat 125, 2322 MINDERHOUT, 03/314.67.25

V.M.P.A. VZW 'De Klamper' Rijkervorsel

voorzitter : Jos Vanneylen, Kievitsheide 54, 2310 RIJKEVORSEL, 03/312.14.76

Conservators :

De Halsche Beemden : Tom Verschraegen (zie hoger)

Jan-Spannenburgmuseum : Jos Vosselmans, Hal 14, 2322 MINDERHOUT, 03/315.76.26

Bieteutje : hoofdredactie en V.U. : Wim Verschraegen (zie hoger)

Contactpersonen werkgroepen :

V.W.G.	: Jef Leestmans (03/314.60.14)	P.W.G.	: Jack Govaerts (03/315.71.85)
A.R.W.G.	: Tom Verschraegen (03/314.67.25)	K.W.G.	: Geert Brosens (03/315.74.41)
Z.W.G.	: Dimitri Van Pelt (03/314.35.14)	Pi.W.G.	: Ingrid Brosens (03/315.74.41)
V.B.W.G.	: Wim Verschraegen (03/314.67.25)	M.W.G.	: Jos Vanneylen (03/312.14.76)

Leden van V.M.P.A. en van andere N.R.-, W.W.- en J.N.M.-afdelingen kunnen zich abonneren op het Bieteutje door overmaking van 150 BEF op rek.nr. 646-2203020-67 onv. 't Bieteutje, Minderhoutsestraat 125, 2322 MINDERHOUT met vermelding van 't Bieteutje 1997.

ACTIVITEITENKALENDER

Woensdag 2 juli: **BESTUURSVERGADERING JNM**

Waar? Wanneer ? JNM-lokaal om 20 uur

Verantwoordelijke: Stijn Leestmans (Tel.314.60.14)

Organisatie: JNM(Jeugdbond voor Natuurstudie en Milieubescherming)

Vrijdag 4 juli: **DANCES WITH SIOUX**

Optreden van Lakota Oglala Dancers uit South Dakota USA (Wounded Knee)
(zie elders in deze Bietout voor meer uitleg)

Waar? Wanneer ? Om 20 uur in zaal Onze Kring, Engelselei 35 Kapellen

Organisatie: Natuurreervaten Antwerpen Noord.

Zaterdag 5 en zondag 6 juli: **DANCES WITH SIOUX**

Waar? Wanneer ? Lilsedijk in Beerse om 20 uur

Zondag 6 juli: **BELS LIJNTJE (te Weelde Statie)**

In de omgeving van een oud spoorlijntje vind je zeldzame en rare plantjes, indertijd door het treintje meegebracht en gezaaid. Deze kruiden zijn dan weer lekkere hapjes en onderkomen voor talrijke insecten.

Als je houdt van determineren, planten en vooral insecten, dan mag je deze namiddag niet ontbreken.

Waar? Wanneer ? Lokaal Karel Boomstraat om 13.30 uur met de fiets.

Verantwoordelijke: Jef Leestmans (314.60.14)

Organisatie: WW

Donderdag 10 juli tot woensdag 16 juli: **BEHEERSWERKEN HALSCHE BEEMDEN.**

Het beste middel om (examen-)stress uit je hoofd te laten waaien, is er eens flink tegenaan gaan met maaien en sjouwen, enz... en vooral lachen!

Waar? Wanneer ? Halsche Beemden. Uur nog af te spreken

Verantwoordelijke: Tom Verschraegen (Tel. 314.67.25)

Organisatie: JNM en WW.

Maandag 21 juli tot en met 29 juli: JNM-KAMP.

Voor alle Piepers en JNM'ers wordt dit een geweldig kamp. Voor meer uitleg zie verder in deze Bieteut. Als je nog niet hebt ingeschreven wordt het de hoogste tijd!

Waar? Wanneer? In de Vlaamse Ardennen.

Verantwoordelijke: Ingrid Brosens (315.74.41)

Organisatie: JNM.

Donderdag 31 juli : BESTUURSVERGADERING NATUURRESERVATEN.

Waar? Wanneer? Jan Spannenburgmuseum om 20 uur.

Verantwoordelijke: Wim Verschraegen (314.67.25)

Organisatie: NR

Zondag 3 augustus: MEER MARKT

Enkele van onze leden maken een proefstandje op de kaas-, bier- en wijnmarkt. Een plezierige manier om Gagelaar en wijn te promoten en om de goede zaak te steunen.

Waar? Wanneer ? Donckstraat in Meer. Van 9 tot 12 uur.

Verantwoordelijke: Marcel Adriaensen(315.90.40) en Dimitri Van Pelt (314.35.14)

Organisatie: JNM, WW, NR.

Zondag 3 augustus: FIETSINSECTENTOCHT JNM

Een fietstocht naar de Hoogstraatse natuurgebiedjes, op zoek naar alles wat kriebelt, slaapt, zweeft, fladdert, kruipt, zwemt, springt, zoemt en hopelijk vergeet te steken.

Waar? Wanneer ? Aan het lokaal Karel Boomstraat om 14 uur

Verantwoordelijke: Wim Verschraegen (314.67.25)

Organisatie: JNM

Zondag 3 augustus: LANDSCHAPSWANDELING

Waar? Wanneer ? Ingang Begijnhof om 14.30 uur

Verantwoordelijke: Ria Boeren (315.40.53)

Organisatie: VMPA

Vrijdag 8 en zaterdag 9 augustus:

ANTILLIAANSE FEESTEN

Wegens zwoele, warme wereldmuzieknachten liggen alle natuurwerkzaamheden stil.

Vrijdag 22 augustus tot en met dinsdag 26 augustus: **NATIONAAL KAMP JNM**

Een ontmoetingskamp met andere JNM-ers van het land op de Bonte Klepper in Rijkervorsel.
Interessant om ervaringen uit te wisselen en de natuur te helpen met beheerswerken.
Inschrijven langs JNM nationaal (zie Kamp-Euglena)

Waar? Wanneer ? Bonte Klepper in Rijkervorsel.

Verantwoordelijke: Tom Verschraegen (314.67.25)

Organisatie: JNM

Zaterdag 23 augustus: **FIETSTOCHT.**

JNM werkt mee aan Grabbelpas in Hoogstraten!

Waar? Wanneer ? Lokaal Karel Boomstraat om 14 uur.

Zaterdag 23 augustus: **VLEERMUIZENTOCHT**

Op zoek naar vleermuizen met behulp van een Bat-detector.

Waar? Wanneer ? Kerk van Rijkervorsel om 20 uur.

Verantwoordelijke: Dimitri Van Pelt (314.35.14)

Organisatie: NR in samenwerking met JNM.

Zondag 24 augustus: **NATUURWANDELING**

In de stille Kempen, op de purpere hei...

Waar? Wanneer ? Ingang "De Elsakker" om 14.30 uur

Verantwoordelijke: Ria Boeren (315.40.53)

Organisatie: VMPA

Zondag 31 augustus:

DAGUITSTAP NAAR DE ARDENNEN

In het Centre de la Nature in het domein Borsee bij La Roche en Ardenne worden we opgewacht door bioloog en natuurgids Jan Van Assche. Jan is afkomstig uit Puurs en werkt al enkele jaren in dit domein als animator. Ook Piepers en hun ouders zijn welkom op deze laatste vakantiedag.

Waar? Wanneer? We vertrekken in Hoogstraten aan de kerk om 7 uur 's morgens
Graag inschrijven **voor 15 augustus** bij Ria Brosens, zodat bij voldoende belangstelling de verplaatsing met een bus kan gemaakt worden.

Verantwoordelijke: Marcel Adriaensen en Ria Brosens (315.74.41)

Organisatie: WW

NAJAARSTREKTELLEN OP DE HEES.

Altijd spannend, vrolijk en gezellig. Wie de vogel van zijn dromen ziet overvliegen trakteert de volgende keer met iets lekkers.

Waar? Wanneer? Aan de Hees, links van de baan Hoogstraten-Sint Lenaarts. Van zonsopgang tot ± 's middags.

Verantwoordelijke: Jef Leestmans (314.60.14)

Organisatie: Vogelwerkgroep Markvallei.

Donderdag 4 september: **BESTUURSVERGADERING NATUURWERKGROEP.**

Waar? Wanneer? Jan Spannenburgmuseum om 20 uur.

Verantwoordelijke: Jef Leestmans (Tel.314.60.14)

Zaterdag 20 en zondag 21 september: **NACHT VAN HET ZOOGDIER**

Op zoek naar nachtdieren, zoogdieren, vleermuizen en nachtvinders op Bolk tussen Wortel en Rijkervorsel.

Voor JNM-ers vanaf 12 jaar. Meer uitleg elders in dit blad.

Waar? Wanneer? Wortel kerk om 15 uur met fiets tot zondagmiddag.

Verantwoordelijke: Dimitri Van Pelt (314.35.14)

Organisatie: JNM

Zondag 21 september: PADDESTOELENTOCHT

Domein "Den Rooy" stelt zijn mooi gebied open voor een zoektocht naar boleten, vliegenzwammen, elfenbankjes, enz... Natuurgids Jef Melis zal ons prima inwijden in de geheimen van deze ondergrondse en bovengrondse wereld.

Waar? Wanneer? Kerk Meerle om 13.30 uur.

Verantwoordelijke: Marcel Adriaensen (315.90.40)

Organisatie: WW.

Zondag 28 september: WANDELING

Wandeling door het bedreigd landschap i.v.m. de ruilverkaveling van Achtel Bolk en Keirschot.

Zie ook middenblad van dit Bieteutje.

Waar? Wanneer? Samenkomst aan kerk van Achtel om 14 uur.

Verantwoordelijke: Tom Verschraegen

Organisatie: WW.

Zondag 5 oktober: INTERNATIONALE VOGELKIJKDAGEN

We verwachten veel bezoekers aan de trektelpost op de Hees.

Waar? Wanneer ? Aan de Hees, links van de baan Hoogstraten-Sint Lenaarts. Van zonsopgang tot ± 's middags.

Verantwoordelijke: Jef Leestmans (314.60.14)

Organisatie: Vogelwerkgroep Markvallei

Weekend 8-9-10-11 november: LAC DU DER

Er worden plannen gemaakt om een weekend door te brengen in de omgeving van Lac du Der in Frankrijk, waar de kraanvogels rond uw oren vliegen.

Vrijdag 14 november: PLANTGOED-ACTIE

Hulp gevraagd voor het sorteren en samenstellen van diverse plantpakketten

Zaterdag 15 november: PLANTGOED-ACTIE

In de voormiddag afhalen van het plantgoed.

Zie info in het gemeenteblad van Rijkvorsel en Hoogstraten. Ook in de Hoogstraatse Maand, De Brug en de Bieteut.

Zaterdag 22 november: DAG VAN DE NATUUR.

BELANGRIJK

Op alle activiteiten van WW en NR zijn piepers en JNM-ers welkom, ook hun ouders.

DEADLINE VOLGENDE BIETEUT: vrijdag 19 september.

Het jnm - zomerkamp

- ① Periode:
van maandag 21 tot dinsdag 30 juli 1997
- ② Waar?
Vlaamse Ardennen (Oudenaarde - Ename)
- ③ Hoe inschrijven?
Door overschrijving of storting van 2500 frankskens op rekeningnummer 646-2201551-53 met vermelding naam van het kind en dit voor 5 juli 1997 !
- ④ Praktische informatie (vertrek, inleveren bagage, ...)
Bijkomend kampboekje na inschrijving.
- ⑤ Het weer :
Op het perron van Berchem wordt ondanks het vroege uur al temperaturen bereikt van 18 graden, maar deze zullen echter snel oplopen en zodra de bestemming genaderd wordt zal het nog warmer zijn. Deze temperaturen blijven hangen gedurende de volgende dagen, waardoor we kunnen stellen dat de wind zal waaien, de zon zal schijnen, al dan niet verscholen achter een wolk, die al dan niet licht of donker zijn, ook afhankelijk van uur waarop we ons bevinden, zal de hemel licht of donker zijn en verder zeer veel regen- en sneeuwval en dit alles al dan niet op de kampplaats of elders op de aardbol. Dit weertype zal dan ook nog verder aanhouden gedurende de rest van de week.
- ⑥ Meer inlichtingen:
Bij Ingrid Brosens, 03/315.74.41

Uren beheerswerken worden ruim in "natura" terugbetaald

Toen je de eerste bladzijde van dit afdelingsblaadje vast nam, stelde je je misschien wat vragen bij de tractor met daarop een JNM-ster. Mensen die het ver gingen zoeken dachten misschien aan een allusie op het protocol dat afgesloten werd tussen de boeren en de natuurverenigingen. Maar het is doodgewoon een kiekje vanop ons reservaat.

In vorige Bieteut las je over de nieuwste aankoop. Bij aankoop zag deze grond er als volgt uit: een wat verruigde weide met daarop een aanplant van canada-populieren. Dit is op dit moment volledig achterhaald. De populieren werden gekapt en met een tractor van de beemd gesleurd. Deze tractor werd ons vrijwillig uitgeleend door Jaak Bolkmans, plaatselijke landbouwer van Hal, die we bij deze nog eens hartelijk willen danken. Hierdoor werd het vele werk een heel stuk verlicht.

Na het vrijkappen van de beemd werden er weipaaltjes in de grond geboord en werd de prikkeldraad gespannen. En de lezers mogen gerust weten dat dit sneller gezegd is als gedaan!

Op dit moment ligt het nieuwe gebied er al zeer fraai bij. De twee pony's (Zwartje en Polleke) hebben grote stukken kort gegraasd, en dit geeft een zeer gevarieerd uitzicht: opgeschoten waterwilgen, ruigere stukken met veldrus en korte begraasde stukken met honderden blauwpaarse kale jonkers.

Een mooie beloning voor de uren beheerswerk. Bedankt Gie, Jef, Wim, Bart, Stijn, Ingrid, Jack, Geert, Jorn, Jos, Feel, ...

Verhoging van de watertafel

Wie op een zondag namiddag met zijn pantoffels eens naar de Halsche Beemden wil komen kijken, zal niet zonder natte tenen terugkeren. De reden hiervoor moet je niet zoeken bij de weerman en weervrouw!

De oorzaak ligt in het Merkske. Door het samenwerken van het Nederlandse Staatsbosbeheer en AMINAL afdeling Natuur werden drie tijdelijke stuwen aangelegd op het Merkske. Eén van die stuwen ligt net op ons grondgebied. Het waterpeil van het Merkske werd hierdoor met niet minder dan een meter verhoogd. En de gevolgen zijn goed voelbaar in de belendende percelen.

Het wordt met spanning uitkijken naar de invloed van deze stuw op de vegetatie van onze Halsche Beemden.

Inventarisaties

Bart Hoeymans heeft het grootse plan opgevat de loopkevers van ons reservaat te bestuderen. Loopkevers zijn een interessante groep van de insecten die een goed beeld geven van de kwaliteiten van een gebied. Vorig jaar verscheen er dan ook een Rode Lijst van.

Het is nog vroeg om met resultaten naar boven te komen, maar in het najaar verwachten we zeker een verslag in dit tijdschrift.

Vegetatie-onderzoek

Het is niet zo voor de hand liggend te kunnen zeggen of het nu goed gaat of slecht met de zeldzame planten in ons reservaat. Iedereen is het er over eens dat de beemden elk jaar bloemrijker worden, maar hoe zit het met kritische soorten als knolsteenbreek, moerasstreepzaad, slanke sleutelbloem, kale vrouwenmantel en grote pimpernel?

We hebben voor een heel eenvoudige manier van vegetatie-opname gekozen, met name het tellen van het aantal individuen van één soort dat bloeiaren draagt.

We publiceren al enkele cijfers.

	knolsteen- breek	slanke sleutelbloem	moerasstreepzaad	grote pimpernel	kale vrouwen- mantel
<i>kleine beemd</i>	?	1997: 91 exp.	1997: 571 exp.	?	1997: 0 exp.
<i>lage beemd</i>	1994: 0 exp. 1996: 3 exp. 1997: 4 exp.		1997: 0 exp	1997: 1 exp.	1996: 2 exp. 1997: 3 exp.
<i>spieke</i>	?	?	1997: 39 + 8 exp.	1997: 1 exp.	1997: 0 exp
<i>beemd met kleine kikkerpoel</i>	?	?	1997: 37 exp.	1997: 0 exp.	1997: 0 exp.

Dit lijstje kunnen we voortaan gebruiken als referentiepunt om te besluiten of een soort voor- of achteruit gaat. Eventueel kunnen we voor één van deze kritische soorten het beheer bijsturen.

Indien er iemand nog interessante numerieke gegevens heeft of een aanvulling bij voorgaande lijstje willen maken, ben ik uitermate luisterbereid.

Tom Verschraegen.

Nog even deze belangrijke data:

10 tot 16 juli: beheerswerken aan de beemden

Iedereen van harte welkom.

Vreugd zal er al zijn, nu alleen nog veel zielen.

13 september: het kon niet uitblijven: HET TWEEDE OOGSTFEEST

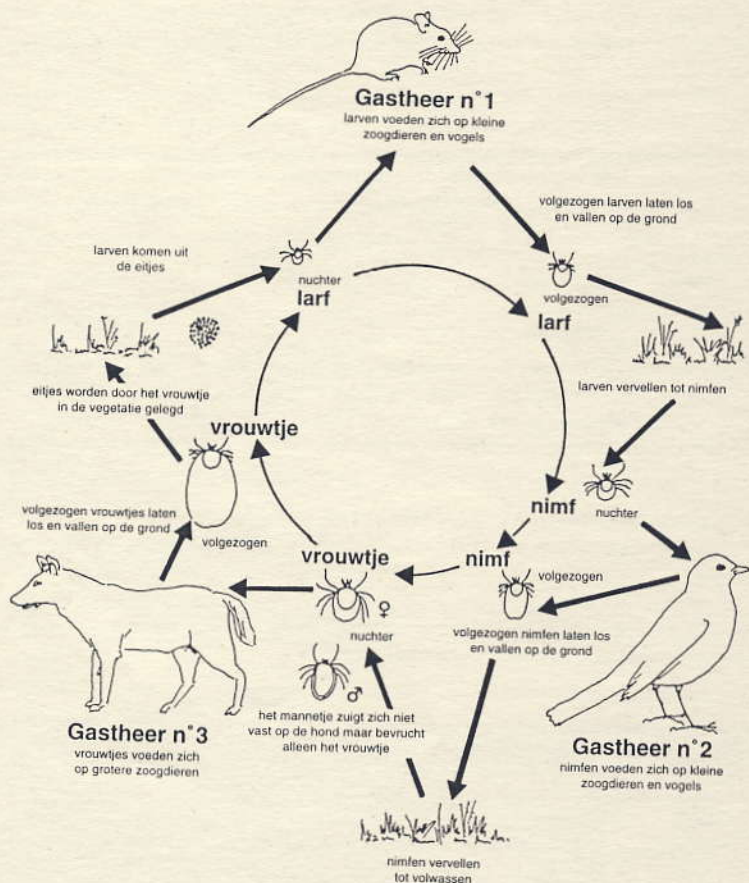
Ook hier zal de vreugd volop aanwezig zijn, maar nu alleen met die zielen die zich zwaar hebben laten gaan tijdens 't beheerswerk.

Tom Verschraegen

TEKEN TEKEBETEN EN DE ZIEKTE VAN LYME

Levenscyclus

Na het verlaten van het ei doorloopt de teek 3 fasen : nimf, larve en volwassen teek. In elke fase heeft de teek 1 bloedmaaltijd nodig voor hij kan vervellen om uiteindelijk eieren te leggen. In de derde fase kan de mens de gastheer zijn.

Ziekte van Lyme

LEVENSCYCLUS VAN DE GEWONE TEEK (*IXODES RICINUS*)

Teken zijn spinachtige beestjes die zich aan dier en mens vasthechten en zich volzuigen met bloed. Zeer dikwijls merkt men dit niet eens of verwijdt men de teek zonder er veel aandacht aan te besteden. Nochtans kan één bepaalde soort teek besmet zijn met een bacterie, nl. *Borrelia burgdorferi*. Via de tekebeet kan de bacterie overgedragen worden en kan een infectieziekte veroorzaken. De overdracht gebeurt door speeksel van de teek met bloed. Deze overdracht gebeurt niet onmiddellijk. De teek neemt er zijn tijd voor om zich vast te hechten en vervolgens vol te zuigen. De kans op besmetting wordt groter naarmate de teek langer bezig is met bloedzuigen. Daarom is het belangrijk de teek zo vlug mogelijk te verwijderen.

Behandeling

Een antibioticakuur is in de beginfase voldoende om de bacterie te bestrijden. Voorafgaandelijk kan men zich niet beschermen omdat er nog geen vaccins bestaan. Na de genezing is men bovendien niet immuun tegen de Lyme-ziekte. De besmetting is bovendien nog weinig gekend bij artsen, vooral in Vlaanderen. Ieder jaar worden enkele honderden mensen geconfronteerd met de ziekte. Slechts een klein percentage hiervan wordt ernstig ziek. Men kan zich beschermen door tijdens wandeling in het bos een lange broek, lange mouwen en een hoofddeksel te dragen. Controleer ook steeds na de tocht of er geen teken op je lichaam vastzitten. Verwijder een teek zo snel mogelijk. Besmetting treedt op indien een teek besmet is en langer dan 12 uur vast zit aan de huid.

Hoe teken verwijderen ?

Teken kan met het best met pincet of met je nagels verwijderen ZONDER gebruik te maken van ether, alcohol of een andere stof. Door gebruik van genoemde stoffen zou de teek gaan braken waardoor de bacteriën in het bloed worden gebracht. Na het verwijderen het wondje desinfecteren.

Besluit

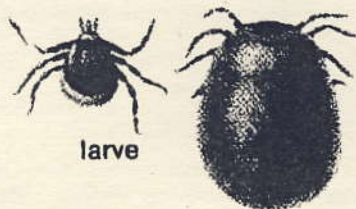
Teken dienen zo snel mogelijk verwijderd te worden.
Er is echter geen reden tot paniek want :

- * slechts een klein gedeelte van de teken zijn besmet (10 % in Europa)
- * een beet door een besmette teek veroorzaakt niet altijd een infectie
- * geïnfecteerd zijn wil niet zeggen dat er ziekteverschijnselen zullen optreden
- * de ziekte kan in alle stadia goed behandeld worden.

Men raamt de kans op 1 % dat de ziekte van Lyme optreedt bij een tekebeet in West-Europa.

Wim Verschraegen

Bron : * Vlinders - De Vlinderstichting - Jaargang 9 nr. 2 - mei '94
* 'Maladie de Lyme' - Institut d'Hygiène et d'Epidémiologie (I.H.E.)
* Vogels

Vooral in de Ardennen zijn veel teken met deze bacterie besmet (ca. 1 op 100). Hoe vochtiger en beboster de omgeving, hoe meer teken. Zie ook hieronder de kaart van België met de gevallen van de ziekte van Lyme in de periode 1994 en 1995.

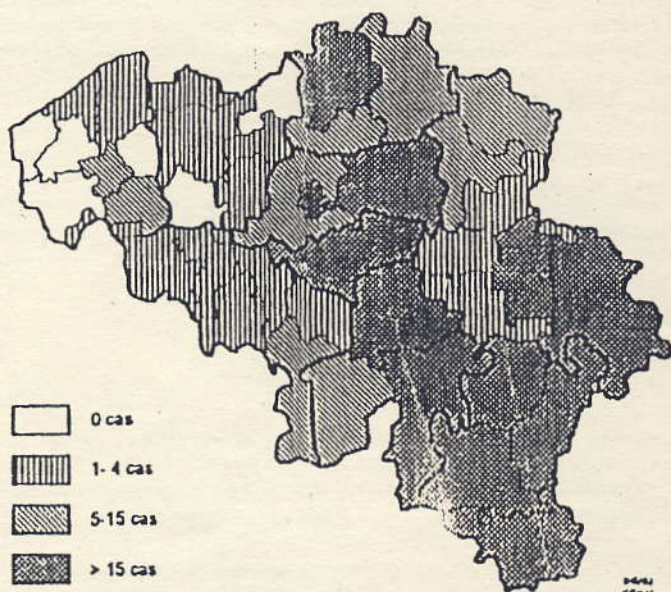

Figure 1 : Répartition par arrondissement des cas de maladie de Lyme en fonction du lieu de contamination. (1994 et 1995)

Sources : Laboratoires de référence (U.C.L. et K.U.L.)

De ziekte van Lyme verwijst naar een plaatsje in de Amerikaanse staat Connecticut, waar in 1975 een groep mensen met artritis (gewrichtsonteking) werd onderzocht.

Het ziekteverloop kent 3 stadia :

1e fase (3 tot 30 dagen na de beet) : Er vormt zich een rode, ringvormige huiduitslag rond de tekebeet. Deze breidt zich uit en kan in het midden opnieuw lichter worden. Dit alles gaat gepaard met griepigheid, hoofdpijn, keelpijn, koorts en vermoeidheid. De eerste stadia treedt niet altijd op.

2e fase (enkele weken tot maanden na de besmetting) : kan men last krijgen van neurologische (zenuw) en hartklachten (o.a. ritmestoornissen) en hevige pijn in armen en benen, dubbel zicht en/of hoofdpijn. Men kan zelfs flauwvallen.

3e fase : Vele maanden, zelfs jaren, nadien kan men in een derde fase terchtkomen met tijdelijke of zelfs blijvende gewrichtsaandoeningen en ernstige neurologische klachten zoals loop- en oriëntatiestoornissen. De ziekte kan spontaan verdwijnen, maar ook chronisch worden.

Veel mensen die geïnfecteerd worden vertonen nooit ziekteverschijnselen. Ook dienen niet alle stadia op te treden. In de tweede en derde fase zijn doorgaans antistoffen in het bloed aantoonbaar.

Behaag onze Kempen.

Een plantgoedaktie van de natuurverenigingen.

Om het verdwijnen van de aan onze streek zo typische heg en houtkant tegen te gaan organiseert natuurwerkgroep de Markvallei in het najaar 1997 in samenwerking met de gemeente Hoogstraten een haagplantactie.

Waarom nu zo een aktie?:

Het landschap van heg- en houtkant is de laatste decennia sterk achteruit gegaan. Natuurhistorisch kunnen we zeggen dat dit landschap typisch was voor de valei-gebieden, zeg maar de Mark en zijn zijrivieren. Wat hogerop bevonden zich dan de open gebieden zeg maar heidegebieden.

In de landbouw deed de heg en houtkant vooral dienst als perceelsafbakening en werd het gebruikt als geriefhout. Dit wil zeggen, hij werd regelmatig gekapt en kon dan weer uitschieten. Zo ontstond er een soort nuttig evenwicht tussen de houtkant en de gebruiker ervan.

Gewild of ongewild onderhield de landgebruiker ook een leefplaats voor heel wat dieren en planten. De houtkant had voor de vogels en zoogdieren een driedubbele functie:

De verbindingsfunctie (corridor) waarbij dieren de houtkant nodig hebben om zich te kunnen verplaatsen. Voorbeelden zijn alle mezensoorten, de spechten, maar ook reeen, egels, marterachtigen,... Vooral niet te vergeten zijn de vleermuizen welke bomen gebruiken om zich te kunnen oriënteren.

De verblijfsfunctie waarbij soorten min of meer permanent in de houtkant verblijven. Een voorbeeld is de egel.

De schuilfunctie (refugium) waarbij soorten in ongunstige omstandigheden verblijven en overleven. Een voorbeeld is de patrijs die hier zijn schuil vindt en eigenlijk niet in een volledig open landschap kan overleven.

De hedendaagse tendensen ten aanzien van de houtkanten zijn bekend. Door modernisering en schaalvergroting (ruilverkaveling) is er vooral van deze natuurpracht veel verloren gegaan. Ook ontstaat er een gewoonte van exotisch plantenmateriaal wat vroeger hier niet in de natuur voorkwam en dus hier ecologisch en landschappelijk niet op zijn plaats is. Het gebruik van coniferen is zo een voorbeeld.

Door het opstarten van een plantgoedaktie zien de natuurverenigingen een dubbel doel. Enerzijds het aanplanten van houtkanten **stimuleren** maar, anderzijds, promotie maken voor het gebruiken van **inheems** plantgoed. Een goed voorbeeld is de houtkant die we vorige jaar geplant hebben in ons reservaat.

Naast het aanbieden van een zestal pakketten zullen ook losse hoogstamfruitbomen aangeprezen worden.

De pakketten zijn:

1. Houtkant: deze onderhoudsarme houtkant wordt om de +/- 10 jaar gekapt
2. Houtkant voor moeilijke gronden
3. Geschoren haag ofwel de omheiningshaag
4. Bloesem en bessenhaag
5. Haagbeukenhaag
6. Vogelbosje
7. Losse hoogstamfruitbomen

Via Hoogstraatse maand en het gemeentelijk informatieblad zullen er bestelformulieren verschijnen waarmee de pakketten besteld kunnen worden. De planten zullen dan op een afgesproken plaats, op **15 november** s'ochtends verdeeld worden. Op **14 november** (dit is een vrijdag) wordt het plantgoed aan ons geleverd. Gelieve deze datum alvast vrij te houden want voor het uitsorteren van de pakketten zijn vele handen nodig.

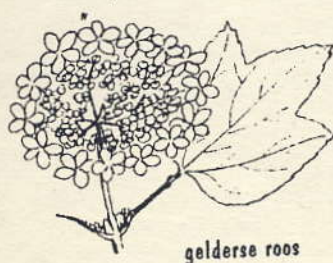
Wij zijn er ons van bewust dat genoemde actie niet perse een enorme toeloop met zich meebrengt. Maar de samenwerking met het stadsbestuur kan toch wel het nodige promotie betekenen. Naast deze actie zijn er in het Gemeentelijke NatuurOntwikkelingsPlan (GNOP) nog meer gerichte acties voorzien voor het herstel onderhoud en aanbrengen van houtkanten. Vooral met het oog op het herstellen van de verbindingsfuncties tussen de verschillende bosgebieden in de gemeente. Als voorbeeld kan hier gelden het verbinden van de bossen van de Rooi met die van de Elsakker. Maar misschien ook het accentueren van de beekvalleien met knotwilgen en andere bomenrijen. Dit zou bijvoorbeeld de ijsvogel ten goede kunnen komen.

Als eerste stap zal binnenkort door een aantal vakantiewerkers een inventarisatie van bestaande houtkanten in de gemeente hiervoor uitgevoerd worden

De actie gebeurt ook in Rijkevorsel en geschiedt in nauwe samenwerking met JNM Neteland. Een natuurvereniging waarmee het prettig samenwerken is.

Bij deze doe ik ook nog een oproep voor degelijke informatie om het nut van de houtkant aan te prijzen. Met name een opsomming van planten en dieren die van hogergenoemde functies van de houtkant gebruik maken is bij de auteur van dit artikel zeer welkom.

Marcel Adriaensen

gelderse roos

éénstijlige meidoorn

GEEN *nieuwe* ruilverkavelingen

Het doel van de ruilverkaveling is een gebied inrichten voor moderne landbouwmethoden. Dat houdt meer in dan het samenvoegen van kavels. Er komen nieuwe wegen;

beken worden rechtgetrokken; diepe grachten zorgen voor ontwatering; houtkanten worden gerooid.

EEN RUILVERKADELING KOST HANDENVOL GELD.

Er mag gerekend worden op 100.000,- fr per hectare. Het gewest betaalt daarvan 60%, de gemeente, provincie en Europese gemeenschap nog

eens 30%. ALS KOSTEN EN BATEN GOED ZOULDEN AFGEWOGEN WORDEN, ZOULDEN VEEL RUILVERKADELINGEN WELLICHT NIET DOORGAAN. Vaak is maar een klein gedeelte van de landbouwers vragende partij en wordt met de andere gebruikers, waaronder ook veel kleine boeren, geen rekening gehouden.

NA DE RUILVERKADELING BLIJFT ER EEN GROENE WOESTIJN OVER.

Door het verdwijnen van de houtkanten, bomenrijen, poeltjes, beken en sloten gaat het eigen karakter en de verscheidenheid van het landschap definitief verloren. Het verdwijnen van de natuurlijke woongebieden betekent de doodsteek voor veel wilde planten en dieren. Vleermuizen, zangvogels, amfibieën, vlinders zijn voor hun voortbestaan immers afhankelijk van de kleine natuurelementen die sneuvelen bij de ruilverkaveling.

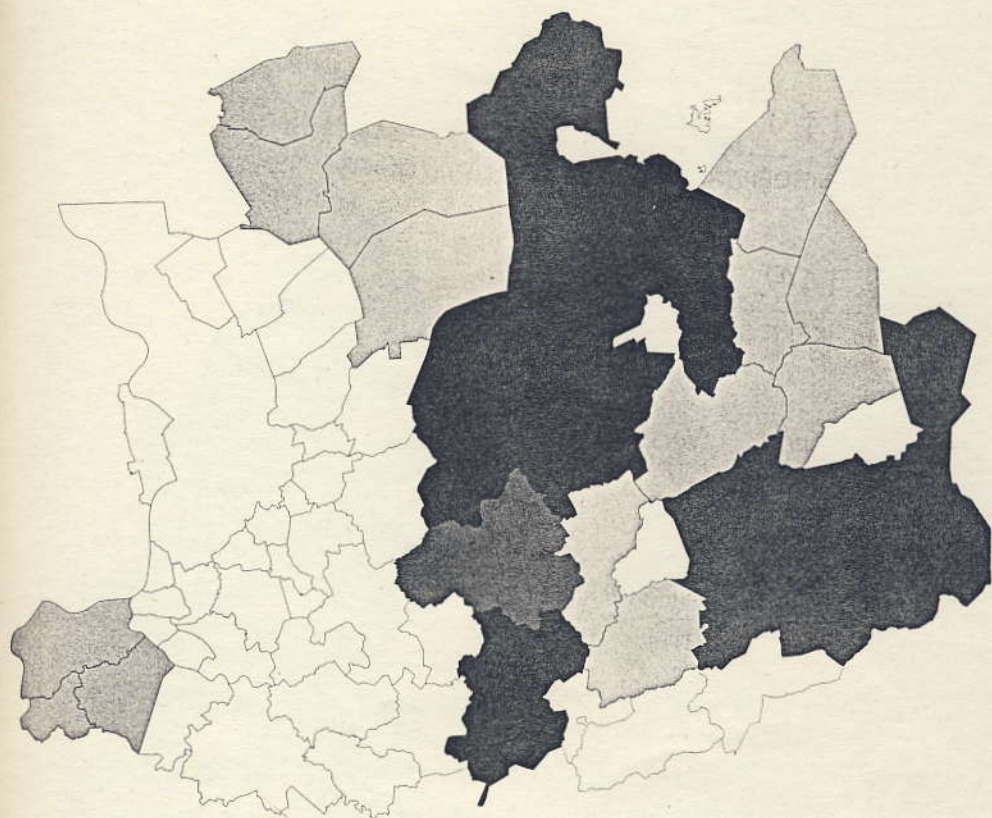

De Wielewaal vzw

Natuurreservaten vzw

Ruilverkavelingen in de gemeenten van de provincie Antwerpen

■ licht-grijs	ruilverkaveling uitgevoerd
■ grijs	ruilverkaveling in het vooruitzicht gesteld
■ zwart	ruilverkaveling in onderzoeksfase

DE BESTAANDE NATUUR EN HET LANDSCHAP MOETEN INTACT BLIJVEN.

De huidige praktijk van de ruilverkavelingen maakt dat onmogelijk. Daarom eisen we eerst garanties alvorens kan gedacht worden aan nieuwe ruilverkavelingen.

ER MOGEN GEEN NIEUWE RUIVERKAVELINGEN KOMEN:

- zolang in het structuurplan Vlaanderen de natuurgebieden nog niet zijn afgebakend;

- zolang de beloofde groene gewestplanwijzigingen niet zijn doorgevoerd;
- zolang er geen decreet is dat toelaat om ook ten behoeve van natuur gebieden in te richten;
- zolang geen maatregelen getroffen zijn om de kleine landschapselementen afdoende te beschermen;

- zolang bij de ruilverkaveling geen rekening gehouden wordt met alle gebruikers en beschermers van de open ruimte.

HET IS

DE HOOGSTE TIJD

OM DE ALARMKLOK

TE LUIDEN.

Op 18 maart 1997

besliste minister Kelchtermans een onderzoek in te stellen naar het nut van ruilverkavelingen in de gemeenten Lille, Vorselaar, Zandhoven, Rijkevorsel, Beerse, Zoersel en Malle. Dat is een eerste stap naar de afbakening van ruilverkavelingsprojecten in de genoemde gemeenten.

**Kom naar onze wandelingen en maak kennis
met de door de ruilverkaveling bedreigde
landschappen**

7/9 *Beerse,*

14u - KERK CENTRUM

14/9 *Zoersel,*

14u - LINDEPAVILJOEN ZOERSEL (FIETSTOCHT)

14/9 *Zondereigen,*

14u - KERK GEHEUL

21/9 *Vorselaar,*

14u - KERK LILLE

28/9 *Rijkevorsel,*

14u - KAPEL ACHEL

28/9 *Malle,*

14u - KERK OOSTMALLE

5/10 *Herenthout,*

14u - KERK HERENTHOUT

12/10 *Heist-o/d-Berg,*

14u - PALLIETERHOEVE BOOISCHOT

Moerasandijvie: de plantenwerkgroep slaat toe

In vorig Bietentje kon je lezen dat onze Wielewaalafdeling het inventarisatiewerk voor de ruilverkaveling Wortel-Rijkevorsel voor haar rekening zou nemen.

Ondertussen is deze inventarisatie afgerond en ingediend bij het studiebureau. Vele donderdagavonden, maar ook enkele volle verlofdagen werden opgeofferd aan dit werkje. Hoedje af voor de plantenwerkgroep van onze natuurvereniging.

En ... onze veldwerkers hebben er bovendien een prettige bezigheid mee gehad en met resultaat. Beemdjes met grote pimpernel, moerasstreepzaad, knolsteenbreek, waterdrieblad, ... het 'ruilverkavelingsgebied' herbergt nog zeer grote potenties.

Maar nu staan we even stil bij de vondst van de moerasandijvie (zie foto hieronder).

Moerasandijvie (*Senecio congestus*)

Moerasandijvie (*Senecio congestus*)

Toen me ter ore kwam dat er een bloeiend exemplaar van deze soort ontdekt was, is de schrijver dezes onmiddellijk de baan op gegaan. Moerasandijvie is een vreemde en bovendien behoorlijk zeldzame plant in onze contreien.

Het uitzicht van de plant is verbluffend mooi.

Een sierlijke dof-grijs behaarde plant met een uitbundig, gele bloemtros bovenaan. En niet zomaar een pietluttig kleinoodyje! Neen een forse plant van meer dan een meter lengte.

Ik citeer even de biotoopvereiste van deze plant uit de 'Nederlandse ecologische Flora, Weeda Westra':

Moerasandijvie is een pionier van natte, weke, ammoniakrijke grond. Aan het zuurstofgebrek van dergelijke grond is de plant goed aangepast door haar holle stengel en het luchtweefsel in haar wortels. Zowel op zure als op neutrale tot zwak basische grond kan zij groeien, maar op sterk zure bodem gedijt ze minder goed.

De ammoniak rijkdom van het substraat, waarop de plant is aangewezen is vaak van tijdelijke aard. Zodra zuurstof in de bodem doordringt, wordt de ammoniak tot nitraat of stikstof geoxideerd. Hierdoor verdwijnt de plant.

Moerasandijvie kan zich niet handhaven zodra overblijvende planten zich vestigen.

Als je deze beschrijving leest, zullen sommige mensen er geen sikkepit van verstaan hebben en andere zullen denken: ammoniakrijke bodems, daar kunnen we in onze streek met overdadige varkensteelt toch geen gebrek aan kunnen hebben. En inderdaad: we hebben in Hoogstraten en Rijkevorsel één van de hoogste waarden van ammoniakemissie in Vlaanderen. Toch komt moerasandijvie nauwelijks voor in de gemeenten Hoogstraten of Rijkevorsel.

Ooit was dit anders. Tot eind vorige eeuw werd deze plant regelmatig *waargenomen* (*De Lange*). Daarna verdween hij in bijna geheel Vlaanderen. Vanaf 1955 kwam hij plots terug massaal voor in Vlaanderen, maar ook in Noord-Frankrijk en Duitsland. Wat was hier de verklaring voor?

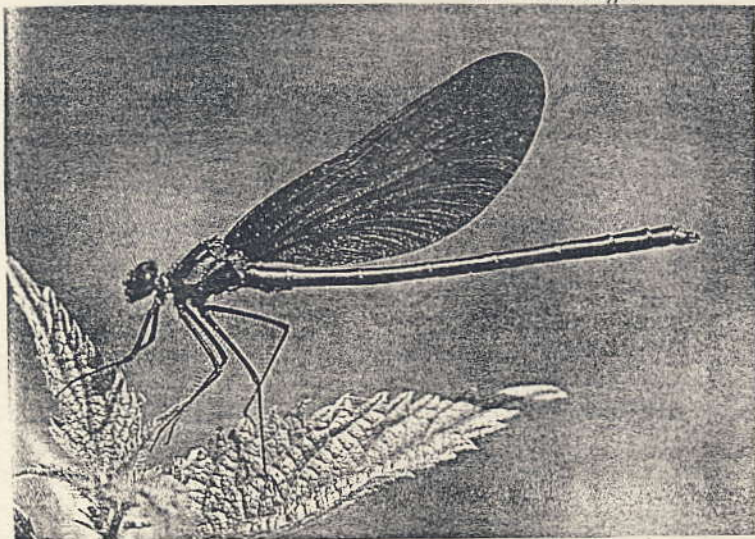
Bij het droogleggen van de Flevopolders in Nederland kwam er een massavegetatie van moerasandijvie. In de Noordoostpolder alleen al slaagde moerasandijvie er in om ruim twaalfhonderd hectare te bezetten. En de grootste planten kunnen tot honderdtwintigduizend zaadjes produceren!

Enorme witte wolken zaad zijn in de jaren van 1955 tot 1959 in de richting van België gevlogen. En door de bijzonder warme zomer van 1959 stonden er massaal grachten en plassen droog, wat de ideale kiemingsbodem voor deze plant is.

Overall in Vlaanderen verscheen terug moerasandijvie. Maar na enkele jaren verdween hij terug.

Dit maak het zo bijzonder in 1997 een bloeiend exemplaar te vinden in een grachtje te Wortel. Jacques G. heeft reeds half jaren tachtig moerasandijvie gezien ter hoogte van Koekhoven (enkele kilometers meer stroomopwaarts). **Dit zou doen veronderstellen dat deze plant in de Vallei van de Mark standhoudt. Dit gaat in tegen de indicatie van 'De Lange', die stelt dat moerasandijvie nergens in Vlaanderen (en zeker niet in de Kempen) standhoudt.**

Tom Verschraegen

De **bosbeekjuffer** (*Calopteryx virgo*) wordt opnieuw regelmatig waargenomen op het Merkske. Naast de **weidebeekjuffers** (*Calopteryx splendens*) die nog tamelijk algemeen zijn langs het Merkske, valt het vanaf nu te zoeken naar libellen met volledig zwarte vleugels. Beide soorten zijn gebonden aan zuiver tot licht verontreinigd water. Ze staan beide op de rode lijst, maar de bosbeek is nog meer bedreigd!

Of hoe iemand depressief kan worden wanneer hij artikels schrijft.

Vervolg op Bietut jg. 16 n°2

Dagen zat ik bij de telefoon. Weken heb ik overdag niet geslapen, met als gevolg dat ik 's nachts m'n ogen niet open kon houden om naar die mooie beestjes te kijken. Dan had ik het eindelijk toch maar opgegeven : **NEE**, er zal geen telefoontje meer komen. Voor alle veiligheid checkte ik de brievenbus nogmaals en vroeg ik of ons pa toch geen post voor me achterhield. Alles bleek negatief, ik moest dit jaar dan toch maar alleen op pad gaan. Tot plotseling, helemaal onverwachts (!?!) de Jörn me opbelde. Ik opgelucht, ik was toch niet meer alleen. Terug de moed uit m'n schoenen opgevist en weer post gevat bij de telefoon. Het kon nog !!! Weer dagen niet geslapen, nachten niks gezien. Nu ben ik dus echt depressief. We zijn nu wel met z'n tweeën, maar hebben nog steeds niks gezien !! 'k Zou zeggen : " 't Is niet voor mezelf. 't Is voor de éénzaamheid ! Bel of schrijf naar de Koekoeksstraat 70 in Melle ! " Mocht ge daar geen gehoor krijgen, dan mag u ook nog altijd proberen in de Moerstraat 48, 2320 Hoogstraten of op het nummer 03/314.35.14 en vraag maar naar Dimitri, als hij zelf al niet opendoet of opneemt.

Toch bijven we nog een beetje positief denken. We zijn al met 2, dat is al dubbel zoveel als in 't begin !!!!!

Wat staat er nu zoal op onze agenda ?????

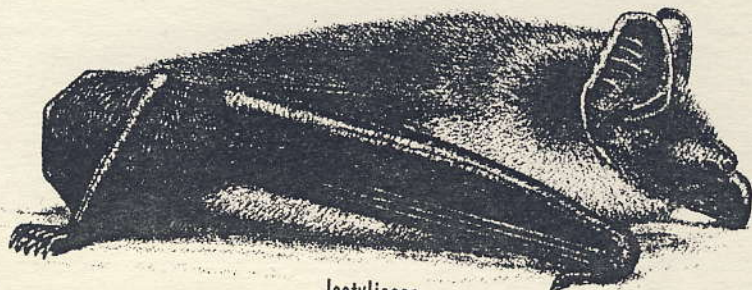
- * Ten eerste, **de zoeten inval** !!! U had maar moeten bellen of iets laten weten !!! Trouwens, het kan nog steeds.
- * Ten tweede, tijdens de Beheerswerken in **de Halsche Beemden** (van 10 tot 16 juli) zullen er vallen geplaatst worden op het reservaat en de omliggende bermen. Deze worden in het weekend (van 10 tot 12 juli) intensief gecontroleerd. Vangen we een waterspitsmuis ? Zien we iets spectaculairs ? U weet het uit de eerste hand, als U er bij bent. Voor meer info : BEL !
- * Ten derde : de zoeten inval, zie 1
- * Ten vierde zal op het kamp in **de Bonte Klepper** er een MAG -light aktieve bedrijvigheid zijn rond de muizenvallen die ook aldaar weer opgesteld zullen staan. Dit tussen 22 en 26 augustus.
- * Ten vijfde is er "**dè**" **Vleermuizenfietstocht** op 23 augustus ! Samen met de nog niet uitgeputte gasten van het nationale JNM-kamp en diegenen die zin hebben om mee te fietsen, trekken we er op uit in Bolk en omgeving. O.v.b. komen Alex Lefèvre en Sven Verkem van de Vleermuizenwerkgroep van Natuurreservaten ons een deskundige uitleg geven over alles wat we op die krakende bat-detectors horen. Op deze fietstocht zal er een GUINNESS - record sneuvelen, om uw vingers bij af te likken. Afspraken : zie agenda
- * Ten zesde is er de **Nacht van het Zoogdier** ; Deze gaat door op 20 september in Bolk. Wat wilt ge nog meer : te midden van Bolk-city, in een grote groene legertent, vlak naast Jul de stier en Bella de koe. Zoogdieren zien we dus zeker !!! Voor de JNM'ers boven de 12 : zie agenda. Voor de iets ouderen : je bent altijd nog welkom rond 21h00 aan 't weggetje naar Merksplas kolonie ter hoogte van de Paepenvoorthoeve en dit op 20 september '97 voor een éénmalige excursie. Wel de fiets meebrengen en 65 BEF. Van fietsen kan een mens wel eens dorstig worden. Hè GUI, NN'ESST pas ? Begrepen ???

Kon ik je nu nog niet overtuigen !!? Geef dan op z'n minst je waarnemingen door van al de wilde zoogdieren die je tegenkomt. Reëen, vossen, konijnen, hazen, vleermuizen, muizen, bunzingen, ... , alles is welkom. De koeien, paarden, honden, varkens, ... mag je voor mijn part ook noteren, maar die mag je niet doorsturen. Daar maak je zelf maar een lijstje voor. Voor de andere waarnemingen, liggen er boekjes in 't lokaal.

In ieder geval : Bedankt.
Gegroet,
Dimitri

P.S. Wat het Marterproject van het IBW betreft. Daar we nog niets gehoord hebben van het verdere verloop, dus ook nog niet wie de vergunningen of de diepvriezer toegewezen krijgt, kunnen we er nog niet teveel over vertellen. Koen Van den Berghe beloofde meer hierover te laten weten tegen de volgende Bieteut. Ik hou je op de hoogte.

Dit wilt echt niet zeggen dat je waarnemingen van bunzingen, hermelijnen, wezeltjes, zelfs misschien een steen- of boommarter, laat staan een das niet welkom zijn. U weet het ! **Bel of schrijf het op en geef het door !!!!!**

laetvlieger

* *Samengestelde kruidenthee's*

* *Diverse honing, kruiden, enz...*

Vrijheid 188, 2320 Hoogstraten

Open Natuurdagen smaken naar meer

Op 25 mei, het was heerlijk weer, organiseerde onze plaatselijke afdeling van Natuurreservaten vzw een grote fiets- en wandelzoektocht in de gemeenten Meer, Meerle en Meersel-Dreef. Ruggedraat van het traject was het fietspad langs de Mark. De zoektocht kaderde in de nationaal georganiseerde Open Natuurdagen.

Dankzij vele helpende handen, ook uit de zusterverenigingen en van Aminal, mochten we het publiek kennis laten maken met de natuurlijke rijkdom van onze regio. Onder de noemer "Natuur voor Iedereen" probeerden we duidelijk te maken dat natuur niet voorbehouden wordt voor enkele specialisten en betweters.

Enkele schoonheidsfoutjes buiten beschouwing gelaten mogen we gerust gewag maken van een geslaagde onderneming die zeker voor herhaling vatbaar is. Op de eerstvolgende NR-vergadering komen we er ongetwijfeld nog eens op terug.

In de nabije toekomst moeten zeker nieuwe afspraken worden gemaakt met de eigenaar van het natuurreservaat in Meersel-Dreef. Het was bijzonder spijtig dat we de mensen 'ons eigen' reservaat niet konden laten zien. Hopelijk mogen we volgend jaar ook een beroep doen op de medewerking van de familie Martens om het hoogveen in de Koeberg te bezoeken. Het kan er onze zoektocht alleen maar aantrekkelijker op maken.

Look lokt nachtzwaluwen

Het staat onomstotelijk vast, en zeker na de laatste nachtzwaluwentocht, dat look deze dieren aantrekt. Om deze theorie te bewijzen had één van de deelnemers, net voor het afreizen naar de Ravelse contreien, een flinke portie look naar binnen gewerkt. Aanvankelijk waren zijn medereizigers daar, om begrijpelijke redenen, niet zo blij om. Maar toen het heilzame effect op de waarnemingen almaar duidelijker werd, kon men het initiatief alleen maar toejuichen. Piepende stapschoenen dreigden nog roet in het eten te gooien, maar look bleek als verlokking toch sterker. De nachtzwaluwen lieten zich bewonderen zoals ze dat wellicht nooit eerder hadden gedaan. Om het feest nog mooier te maken, kwam ook de houtsnip een paar keer piepen. Eerder passeerde de boomvalk de revue en lieten enkele jonge buizerden zich naast hun nest bewonderen. Een aanrader dus voor alle Wielewa-lers, NR'ers en JNM'ers: Ga je op stap? Eet look!

Dry

Met 3 mannen, 2 vrouwen en 2 jongeren van J.N.M. vertrokken we om 9u. naar Linden.

Een magere opkomst. Rond 10u. kwamen we aan de pastorie waar Koen woont. Terwijl Koen ons een drankje aanbod, kwam onze voorzitter met heel zijn gezin binnengewandeld. Het was buitengewoon goed weer, de zon stond hoog in de lucht, het was veel beter dan onze weergoden voorspeld hadden. Terwijl we wat gebabbeld hadden over ditjes en datjes, gingen we rond 11u. een wandeling maken in het Lindbos. Dit ligt bijna achter Koen zijn huis. Het Lindbos is ± 40 ha. groot, zeer heuvelachtig met prachtige hollewegen en bestaat hoofdzakelijk uit zandleemgrond. Het bos bestaat meest uit Lork, Berk en Zomereik. Langs de buitenkant vrij veel Olm (Iep), Inlandse Vogelkers, Haagbeuk, Geldseroos en Ratelpopulier. Look zonder look, Grote muur, Bosanemoon, Klimopereprijs, Bleeksporigbosviooltje, Stinkende gauwe staan er tegen de helling vroeg te bloeien. Zij hebben nooit last van noorderwind. Op de hollewegen, 6 à 7 diep, staat veel Muskuskruid, Eikvaren, Smalle en Brede stekelvaren, Speenkruid en Drienerfmuur. In het bos was veel Dalkruid en Lelietje-van-dalen te zien. Tegen een zonnepunt van de heuvel zag men de gaatjes van de Mierenleeuw.

's Middags hebben we onze boterhammen opgegeten in de hof van de pastorie en Koen kwam ons nog een toetje brengen, een appeltaart en een perentaart, zeer lekker. Na het eten zijn we de planten gaan bekijken in de pastoriehof, zeer veel vaste planten, altijd staan er in bloei. Ria was er helemaal verliefd op en denkt eraan om haar tuin ook zo in te richten. Nadien is Marcel met zijn gezin naar huis gereden, terwijl wij onze namiddagwandeling gingen maken. Koen nam ons mee naar het Meerdaalbos, dit ligt tegen Haasrode, een paar gemeenten verder. Het Meerdaalbos is ± 1250 ha. groot en bestaat hoofdzakelijk uit loofhout en naaldbout. In het stuk dat wij bezochten zagen we duizenden Bosanemonen, veel Muskuskruid en Maagdenpalm. Hierbij geef ik een opsomming van de planten die we vrij veel zagen plus de zeldzame planten: Adderwortel, Witte Klaverzuring, Bosanemoon, Look zonder look, Boswederik, Lelietje-van-dalen, Gele dovennetel, Nagelkruid, Maagdenpalm, Drienerfmuur, Bosviooltje, Muskuskruid, Speenkruid, Bosaardbei, Valse salie, Zenegroen, Penningskruid, Bosandoorn, Klit, Gevlekte aronskelk, Dubbelloof, Slanke sleutelbloem, Gulden boterbloem, Pinksterbloem, Paarbladig goudveil, Echte sleutelbloem en Ruigebies.

Opvallende bomen waren: Boskers (Zoete kers), Pluimes, Wilde appel, Eenstijlige meidoorn en Tweestijlige meidoorn. Vogels hebben we die dag 23 soorten gezien of gehoord. Vroege lentegasten waren Tuinfluit en Fluit. Vlinders hebben we niet veel gezien, ~~Kleine~~ vos, Daggauwoog, Koolwitje en Citroentje.

Het was een plezierige, toffe dag.

JACK

lelietje-van-dalen

adderwortel

Momenteel bevinden we ons in de actiefste periode van de vaak warmteminnende ongewervelden. Vandaar dat de VBG'ers nu liever " 't veld ingedoken zitten " dan voor hun computer te zitten. De resultaten van het inventarisatieonderzoek zal later in 't teutje verschijnen.

Er werden reeds vele gegevens verzameld van loopkevers en spinnen die werden gevangen in potten die in de grond werden geplaatst. Enkele van deze potten zijn o.a. te vinden in de Halsche Beemden. Ook de sprinkhanen, libellen, zweefvliegen en andere kevers zullen verder worden onderzocht.

In de maand mei is een zeer interessant ecologisch boek over sprinkhanen en krekels verschenen. Dit is het eerste boek in een reeks van de Nederlandse fauna en is een uitgave van het K.N.N.V. :

1) Sprinkhanen en krekels van Nederland + CD met alle geluiden van de Benelux

beschrijving, levenswijze en verspreiding van alle 45 Nederlandse soorten
geluiden, ecologie
Formaat 23 X 29,7 cm - 416 blz. - 14 kleurenplaten
publicatie : mei '97
te bekomen op de Wielewaal

2) De Nederlandse zoetwatermollusken

Recente en fossiele slakken en mossels uit zoet- en brakwater (voorlopige titel)
300 blz. - kleurenplaten
publicatie : zomer '97

3) De Nederlandse loopkevers + CD-ROM met tabellen en soortenlijst

beschrijving, verspreiding en levenswijze van de 400 soorten in heden en verleden
biotopen en natuurbeheer
ecologie
600 blz. - diverse kleurenplaten
publicatie : eind '97

4) Atlas Nederlandse libellen

publicatie : 1998 ?

5) De bijen, wespen en mieren van Nederland

publicatie : 1998 ?

snortikker

Bij ondergetekenden zijn waarnemingsformulieren te bekomen en kunnen alle waarnemingen van ongewervelden overhandigd worden.

Bart Hoeymans

Wim Verschraegen

Ingrid Brosens

Naast NAT-, nu ook een beetje CULTUUR.

Velen onder U zullen al gehoord hebben over Open Tropen, een niet te missen Tropisch muziekspektakel in Vosselaar bij Turnhout, welk dit jaar plaats heeft op 4 en 5 juli. Slechts enkelen onder U hebben reeds gehoord van Dances With Sioux, een muziek- en dansspectakel in Beerse, toevallig ook bij Turnhout en op 5 en 6 juli.

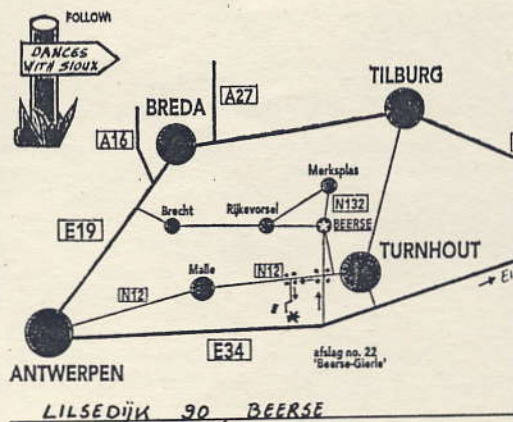
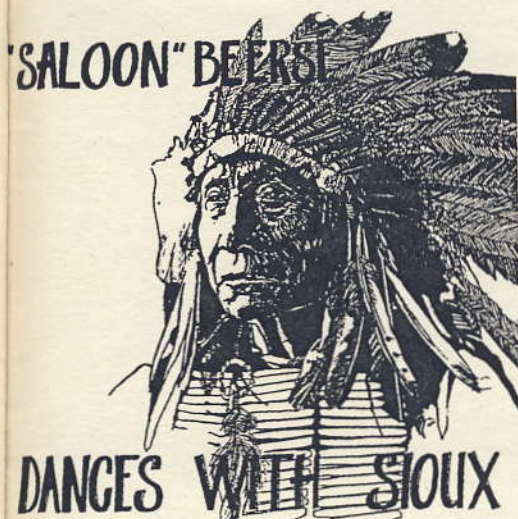
Een beetje uitleg :

De bedoeling van **Dances with Sioux** is de boeiende cultuur van de Oglala Sioux Natives, hier in de volksmond 'Indianen' wat licht te geven in onze contreien in de vorm van een mini Powwow. Dit is een traditioneel dans-, drum- en zangspectakel van de Indianen. Er zal dan ook een groep van 7 Sioux Indianen overkomen uit het Pine Ridge Reservation, South-Dakota, USA om hier het beste van hun kunnen ten berde te brengen, wel te verstaan in traditionele klederdracht en taal.

De opbrengst van dit hele gebeuren gaat integraal naar deze mensen, daar het gespendeerd zal worden in het Black Elk Learning Center en Museum, welk vlak bij Wounded Knee in Manderson, S.D. U.S.A. gelegen zal zijn. Dit centrum heeft tot doel de eco-cultuur-toeristen in kleine groepjes en op een verantwoorde manier kennis te laten maken met de Badlands, de Black-Hills en de rest van de natuur rond Manderson, maar ook met de cultuur van de daar levende Indianen. Dit bezoekerscentrum zal dan ook door hen zelf gerund worden en de opbrengsten daarvan zullen dan ook besteed worden om iets aan de daar heersende problemen te verhelpen. Problemen zoals daar zijn : armoede, alcoholverslaving (de meeste indianen missen een enzyme om alcohol af te breken en worden dan ook al praktisch na een pintje dronken en verslaafd) en een immens hoog werkloosheidscijfer (het zijn nog steeds de verstotene wilden voor de doorsnee Amerikaan).

Dit gebeuren zal in ieder geval de moeite waard zijn. Allen die geïnteresseerd zijn in vreemde culturen zouden dit niet mogen missen. Voor meer info kan je steeds terecht bij Dimitri Van Pelt, tel.03/314.35.14.

Heb je bijvoorbeeld zin om 1 of 2 dagen Open Tropen te combineren met een dagje Dances With Sioux, wat een te gekke combinatie is, laat dit dan weten, zodat we verdere afspraken kunnen maken om in groep te gaan. Het spreek woord luit nog steeds : Hoe meer volk, hoe meer vreugd !+

PIEPRUBRIEK

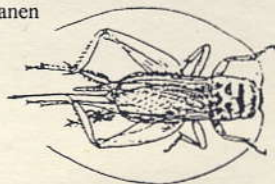
Aangezien de piepverantwoordelijke, Ingrid, haar hersenen momenteel op volle toeren laat draaien om de examenleerstof te verwerken, kreeg ik de opdracht om deze keer de pieprubriek te vullen. De zomermaanden zijn de beste periode om naar de wondere wereld van de insecten te kijken. Daarom zal ik nu een korte beschrijving geven van enkele soorten waar we op ons spetterende kamp in de Vlaamse Ardennen zeker naar zullen kijken. We zullen met het net in aanslag heel wat van deze insecten vangen en ze trachten op naam te brengen. Ook gaan we met potten loopkevers vangen.

1. sprinkhanen en krekels

Sprinkhanen en krekels zijn insecten met sterk uitgegroeide achterpoten (springpoten). Hiermee kunnen ze bij gevaar onmiddellijk wegspringen. In België komen er ± 45 soorten voor die verdeeld zij over 4 groepen : krekels, veldsprinkhanen, sabelsprinkhanen en doornsprinkhanen.

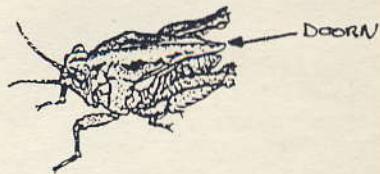
Alle soorten kunnen goed sjirpen (geluid voortbrengen met vleugels en/of poten) met uitzondering van de doornsprinkhanen die geen geluiden maken.

- * de antennen (voelsprietten) zijn langer dan het lichaam
- * lichaam is breder en platter dan sabelsprinkhanen
- * eten enkel planten

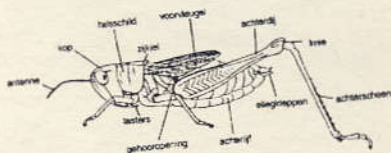

doorsprinkhanen :

- * het bovenlichaam is in de vorm van een doorn
- * korte voelspriet
- * eten enkel planten
- * kunnen goed zwemmen

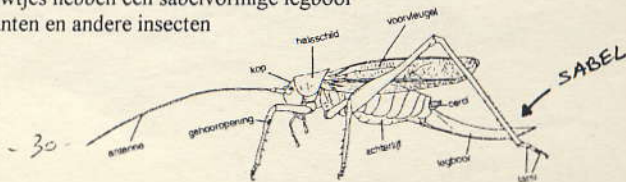

veldsprinkhanen : * korte voelspriet (korter dan het achterlijf)
* eten enkel planten

sabelsprinkhanen :

- * lange voelspriet (langer dan het achterlijf)
- * de vrouwtjes hebben een sabelvormige legboor
- * eten planten en andere insecten

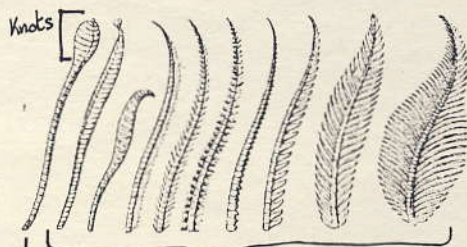

2. vlinders

Dit zijn insecten met vliezige vleugels met kleine schubjes. Er zijn grote en kleine soorten. De meeste soorten vliegen echter 's nachts. Vlinders kunnen verdeeld worden in 2 groepen : dagvlinders en nachtvlinders. Het enige verschil is de vorm van de sprietten. Dagvlinders hebben immers knotsvormige voelsprietten. Nachtvlindersprietten kunnen allerlei vormen hebben. Het verschil is dus niet dat dagvlinders overdag vliegen en nachtvlinders 's nachts. Er zijn immers vele soorten nachtvlinders die enkel overdag vliegen. We noemen deze dan ook wel dagactieve nachtvlinders.

KLEINE VOS

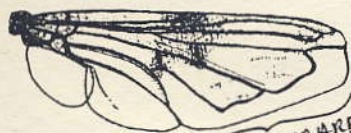
DAGVLINDER

NACHTVLINDERS

3. zweefvliegen

Heel dikwijls wordt van een zweefvlieg gedacht dat het een bij of werp is. Dit komt doordat zweefvliegen vaak de kleuren hebben en zich gedragen als bijen en wespen. Hierdoor worden hun vijanden afschrikt en kunnen zij rustig de nectar uit de bloemen zuigen. Zweefvliegen hebben een zwevende en snelle vlucht. Vaak hangen ze stil in de lucht.

Het verschil met bijen en wespen is dat zweefvliegen meestal korte antennen hebben en een schijnbare achterrand.

SCHIJNBARE
ACHTERRAND

4. kevers

kevers vormen de grootste groep van insecten. In Nederland en België alleen al zouden er 4.000 soorten voorkomen. Kevers zijn gemakkelijk te herkennen aan de dekschilden. Dit zijn stevige voorvleugels. Een uitzondering hierop zijn de kortschildkevers waarvan het achterlijf slechts met een klein dekschild bedekt zijn. De kevers zijn verdeeld in verschillende groepen : loopkevers, aaskevers, kortschildkevers, vliegende herten, mestkevers, prachtkevers, kniptorren, soldaatjes, lieveheersbeestjes, boktorren, bladhaantjes, snuitkevers, waterkevers,

KNIPTOR

SNUITKEVER

BOKTOR

Natuurlijk zullen we ook naar alle andere insecten kijken die kruipen, vliegen, springen, zwemmen, fladderen, neerstorten, bijten, zoemen en steken en zal er ook veel aandacht gaan naar ons goedruikende bloemetjes en plantjes, knuffelige zoogdiertjes, goedzingende vogeltjes, sissende reptieltjes, glibberige amfibkes, zwemmende viskes en snurkende J.N.M.-ers.

Tot op 't kamp
Jullie komen toch ook ?

Wim

Wim Verschraegen

RAADSEL : WIE ZOEKEN WE ?

TIP : WIELEWALER DIE IEDERE AVOND
VLEERHUIZEN LOKT MET DE
TUINSLANG !

Datum	Naam	Aant.	Plaats	U.T.M.	Waarn.
19/01/97	pijlstaart	2	Beerse, Blak	FS2689	Jorn V.D.B.
14/02/97	brilduiker	7	Beerse, Blak	FS2689	Jorn V.D.B.
14/02/97	smient	3	Beerse, Blak	FS2689	Jorn V.D.B.
14/02/97	pijlstaart	1	Beerse, Blak	FS2689	Jorn V.D.B.
14/02/97	indische gans	1	Beerse, Blak	FS2689	Jorn V.D.B.
14/02/97	nonnetje (vr.)	1	Beerse, Blak	FS2689	Jorn V.D.B.
16/02/97	brilduiker	6	Beerse, Blak	FS2689	Jorn V.D.B.
16/02/97	smient	4	Beerse, Blak	FS2689	Jorn V.D.B.
16/02/97	indische gans	2	Beerse, Blak	FS2689	Jorn V.D.B.
16/02/97	pijlstaart	3	Beerse, Blak	FS2689	Jorn V.D.B.
16/02/97	nijlgans	2	Beerse, Blak	FS2689	Jorn V.D.B.
16/02/97	bergeend	1	Beerse, Blak	FS2689	Jorn V.D.B.
22/02/97	brilduiker	6	Beerse, Blak	FS2689	Jorn V.D.B.
22/02/97	indische gans	3	Beerse, Blak	FS2689	Jorn V.D.B.
22/02/97	pijlstaart	4	Beerse, Blak	FS2689	Jorn V.D.B.
22/02/97	smient	15	Beerse, Blak	FS2689	Jorn V.D.B.
01/03/97	indische gans	2	Beerse, Blak	FS2689	Jorn V.D.B.
01/03/97	brilduiker	8	Beerse, Blak	FS2689	Jorn V.D.B.
30/03/97	slobeend	10	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L.
30/03/97	scholekster	48	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L.
30/03/97	grutto	30	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L.
30/03/97	tureluur	4	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L.
30/03/97	wulp	6	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L.
30/03/97	zwartkopmeeuw	5	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L.
30/03/97	aalscholver (trek)	61	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L.
10/04/97	ijsvogel	3	Loenhout, Spiegel		Els T.
10/04/97	oeverloper	1	Loenhout, Spiegel		Els T.
10/04/97	dodaars	1	Loenhout, Spiegel		Els T.
11/04/97	dwergmeeuw	1	Mind., E10-put	FS1998	Ingrid Br./Geert Br.
11/04/97	boerenzwaluw	50	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L.
11/04/97	oeverzwaluw	15	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L.
11/04/97	slobeend	3	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L.
12/04/97	tapuit	5	Meer, Blauwvenputteweg		Guy S.
12/04/97	gele kwik	1	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L.
13/04/97	slobeend	21	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L.
13/04/97	regenwulp	57	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L.
13/04/97	regenwulp	26	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L.
13/04/97	regenwulp	32	Mind., E10-put	FS1999	Stijn L.
19/04/97	groenpootruiter	2	Mind., Halsche-Beemden	FS2698	Stijn L./Bart H.
19/04/97	regenwulp	2	Mind., Halsche-Beemden	FS2698	Stijn L./Bart H.
20/04/97	regenwulp	60	Mind., Halsche-Beemden	FS2698	Stijn L./Bart H.

21/04/97 regenwulp
 22/04/97 groenpootruiter
 22/04/97 witgatje
 23/04/97 **grouwe kiekendief (vr.)**
 24/04/97 regenwulp
 24/04/97 zwarte stern
 24/04/97 slobbeend
 24/04/97 **dwergmeeuw**
 24/04/97 oeverwaluw
 25/04/97 zwartkopmeeuw
 25/04/97 oeverloper
 25/04/97 regenwulp
 25/04/97 oeverloper
 25/04/97 gele kwik
 25/04/97 zwartkopmeeuw
 26/04/97 blauwe kiekendief
 26/04/97 noordse gele kwik
 26/04/97 **zwarte wouw**
 26/04/97 slobbeend
 26/04/97 tapuit
 26/04/97 gele kwik
 26/04/97 wespandief
 26/04/97 koekoek
 26/04/97 regenwulp
 26/04/97 regenwulp
 27/04/97 regenwulp
 27/04/97 regenwulp
 27/04/97 koekoek
 27/04/97 ree
 27/04/97 geelgors
 27/04/97 tapuit
 27/04/97 regenwulp
 27/04/97 regenwulp
 30/04/97 distelvink
 30/04/97 bonte strandloper
 30/04/97 kempfaan
 30/04/97 **dwergmeeuw**
 30/04/97 kempfaan
 30/04/97 zwartkopmeeuw
 30/04/97 oeverloper
 30/04/97 krakeend
 30/04/97 regenwulp
 01/05/97 havik
 01/05/97 regenwulp
 01/05/97 tapuit
 01/05/97 **blauwborst**
 02/05/97 tapuit
 02/05/97 paapje
 04/05/97 paapje
 06/05/97 oeverloper
 06/05/97 tapuit
 07/05/97 noordse gele kwik
 07/05/97 oeverloper
 07/05/97 tapuit
 09/05/97 tapuit
 09/05/97 visdief
 09/05/97 oeverloper
 10/05/97 nijlgans

44	Mind., Halsche-Beemden	FS2698	Stijn L./Bart H.
1	Castelré	FS2598	Bart H.
1	Castelré	FS2598	Bart H.
1	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L.
21	Mind., E10-put	FS2097	Stijn L./Jack G.
6	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L./Jack G.
4	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L./Jack G.
1	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L./Jack G.
30	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L./Jack G.
1	Hoogstraten	FS1897	Stijn L.
2	Mark	FS2205	Stijn L.
2	Mark	FS2205	Stijn L.
1	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L.
1	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L.
2	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L.
1	Mind., E10-put	FS1998	Bart H.
1	Mind., E10-put	FS1998	Bart H.
1	Mind., E10-put	FS1998	Bart H.
2	Mind., E10-put	FS1998	Guy S.
2	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L.
5	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L.
1	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L.
1	Mind., Halsche-Beemden	FS2698	Guy S.
5	Mind., Halsche-Beemden	FS2698	Guy S.
37	Mind., Halsche-Beemden	FS2598	Stijn L./Bart H.
42	Ho., Bosuil	FS2396	Stijn L.
18	Hoogstraten	FS2296	Stijn L.
1	Meer, Sluiskensweg	FT1701	Guy S.
3	Meer, Sluiskensweg	FT1701	Guy S.
1	Meer, Sluiskensweg	FT1701	Guy S.
5	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L.
13	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L.
6	Wortel	FS2496	Stijn L.
1	Meer, Sluiskensweg	FT1701	Guy S.
1	Mind., E10-put	FS1998	Bart H.
4	Mind., E10-put	FS1998	Bart H.
1	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L./Bart H.
5	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L./Bart H.
1	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L./Bart H.
3	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L./Bart H.
2	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L./Bart H.
12	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L./Bart H.
2	Mind., Desta	FS1998	Bart H.
39	Rij., Bolk	FS2594	P.W.G.
9	Rij., Bolk	FS2593	P.W.G.
2	Rij., Bolk	FS2593	P.W.G.
5	Ho.	FS1698	Stijn L.
1	Ho.	FS1698	Stijn L.
1	Mind., Halsche-Beemden	FS2698	Wim V.
2	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L.
17	Mind., E10-put	FS2097	Stijn L.
1	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L.
6	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L.
8	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L.
14	Mind., E10-put	FS2097	Stijn L.
1	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L.
2	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L.
2	Meer, Sluiskensweg	FT1701	Guy S.

10/05/97	visdief	1	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L.
10/05/97	oeverloper	8	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L.
11/05/97	oeverloper	1	Mind., E10-put	FS1998	Guy S.
11/05/97	visdief	1	Mind., E10-put	FS1998	Stijn L./Bart H.
11/05/97	paapje	1	Mind., E10-put	FS2097	Stijn L./Bart H.
19/05/97	boompieper	1	Mrl., Elsacker	FT2406	Bart H./Wim V./Ingrid Br
19/05/97	wielewaal	1	Mrl., Elsacker	FT2406	Bart H./Wim V./Ingrid Br
29/05/97	moerasandijvie	1	Wo., keirschot	FS2594	P.W.G.
31/05/97	zwarte ooievaar	1	Mind., Halsche-Beemden	FS2698	Bart H./Marcel A.
14/06/97	zwerfende pantserjuffer	6	Castelré, Huisven	FS2598	Wim V./Ingrid Br.
15/06/97	zwerfende pantserjuffer	20	Castelré, Huisven	FS2598	Tom V.
15/06/97	geelvlekheidlibel	30	Castelré, Huisven	FS2598	Tom V.
15/06/97	smaragdlibel	1	Castelré, Huisven	FS2598	Tom V.
15/06/97	wezel	1	Meer, Heistraat		Marcel A.
27/07/97	ooievaar	7	Ruckven, Ndl.		Wim V./Ingrid Br.

VOLGENDE WAARNEMINGEN WORDEN VERWACHT BIJ WIM VOOR 19 SEPT.

zwarte ooievaar

grijs kiekendief

WIST - JE - DATJES

Wist je dat ...

... er 4 personen (Guy, Ingrid, Bart en Wim) op 31/12 hebben geavondzot als dappere ridders om geld rond te halen voor Achiel en Zwartje. De ponny's in de Halsch-Beemden hebben er lekkere krachtvoer voor gekregen om de bare Halse kou te doorstaan.

... Ria Brosens dacht dat we 'beekpudding' zagen tijdens één van de P.W.G.-activiteiten

... Guy een echte poelduiker is. Vraag maar aan de deelnemers van de piepactiviteit in de Halsche-Beemden. Was dit de verrassing van de verrassingsactiviteit ?

Eén container te weinig voor sluikafval rond Poelberg

André Oomen

GvA
25/2/97

RIJKEVORSEL - Natuurreservaten heeft zondagnamiddag, met de hulp van chiro Sint-Jozef-Rijkervorsel, JNM Markvallei, JIB en een Agalev-delegatie geprobeerd om het vuilnis in en rond de Poelberg op te ruimen. Met veel enthousiasme, kruiwagens, prikstokken, ricken, aanhangwagentjes en vuilniszakken ging ze het vuil te lijf. De gemeente stelde een container ter beschikking. Na een uurtje werk moest al gepropt worden om de grotere stukken er nog in te krijgen.

"Je houdt het echt niet voor mogelijk wat hier allemaal ligt", zegt Dirk Van Laer. Hij coördineerde de actie. "Het is de eerste keer dat we met Natuurreservaten, afdeling Rijkervorsel-Hoogstraten, naar buiten komen. De respons is groot. We zijn vooral blij met de hulp van de jongens en meisjes van de chiro. We krijgen die rotzooi hier nooit helemaal weg. Daar zouden grove middelen voor

moeten worden ingezet.

We willen de mensen laten inzien dat het op deze manier niet kan. De Poelberg is een mooi gebied, maar door alles vol te storten maken de mensen er een rotzooi van. De kinderen hebben die boodschap vandaag wel begrepen. Misschien kunnen zij hun ouders nu een lesje leren."

Sluikstort

De eigenaar, Remi Gerardi uit Westmalle, kwam op een bepaald ogenblik poolshoogte nemen. Blijkbaar was hij niet op de hoogte van de opruimactie. Hij dacht dat sluikstorters zijn terrein opnieuw hadden uitgekozen om hun afval kwijt te geraken en noteerde de nummerplaat van de wagen. Tot zijn grote verbazing ruimden de verdachten al het afval op en

zag hij hen even later elders nog meer afval opladen en wegvooien. Dirk Van Laer legde hem tenslotte uit wat de bedoeling was. "Het was eigenlijk wel grappig, maar de man wist onze inspanningen te waarderen."

Als blijk hiervan stopte hij onze Natuurreservaten-voorzitter een financiële tegemoetkoming toe. Dat hadden wij natuurlijk ook niet verwacht. We zullen het geld goed kunnen gebruiken. Als jonge afdeling hebben we weinig financiële slagkracht en een vereniging draaiend houden, kost nu eenmaal geld."

De deelnemers aan de actie hopen dat de mensen de boodschap begrepen hebben. Aan de gemeentebesturen vragen zij meer aandacht te willen besteden aan afvalpreventie en het sluikstorten strenger aan te pakken.

Jongeren van de plaatselijke chiroafdeling en natuurbewegingen werken zich uit de naad om afval in te zamelen in en rond de Poelberg. Hard moest er niet gezocht worden.

(Foto Mia Uydens)